

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

De echte werkelijkheid slaat terug

*Fred Wester**

De lezer van het tijdschrift KWALON is in de loop der tijd vertrouwd geraakt met de flora en fauna van de planeet Kwalitatief Onderzoek, en de diversiteit aan vormen en varianten van stromingen, methoden en invalshoeken die daar te vinden zijn. Zo'n beetje elke maand wordt er wel een nieuwe invalshoek bedacht of een betere werkwijze ontwikkeld dan wel worden er verrassend nieuwe databronnen aangeboord. Ontdekken is een centrale levensfilosofie op deze planeet en de vooruitzichten voor KWALON als administratie van al deze ontwikkelingen zijn dan ook rooskleurig: voor de komende eeuw is er naar verwachting voortdurend nieuws genoeg in aantocht! Ze ontwikkelen wat af die Kwalo's: eenheid in verscheidenheid is het motto voor KWALON als forum.

Deze overdaad aan vernieuwing en verbetering roept zo nu en dan de vraag op of er niet geselecteerd zou moeten worden op kwaliteit en relevantie. Is elk nieuw fröbelwerkje even interessant, gaat het wel om verbetering of is het gewoon meer van hetzelfde, oude wijn in nieuwe zakken of nog erger: fraai geformuleerde leegheid! Om de zoveel tijd wordt het enthousiaste verslag van weer nieuwe mogelijkheden en verbeteringen onderbroken door het gemopper aan de kantlijn over al die nieuwlichterij, louter *New Speak* zonder verbinding met basisprincipes, het gemis aan diepgang, het ontbreken van uitgangspunten en controleprocedures. Debat, dialoog en discussie moeten ervoor zorgen dat ons mooie tijdschrift meer is dan louter de weergave van het nieuwe aanbod aan stadslippers, techno-hoesjes of contactclubs. KWALON 69 heeft van beide kanten heel wat in de aanbieding. Zo is er aandacht voor de fenomenologie in de rubriek Stromingen, en met name voor de fenomenologische analyse van het onderzoeksmateriaal. In de kwalitatieve analyse is context relevant om betekenis te kunnen bepalen. In de fenomenologische analyse wordt via het samenstellen van tekstuele portretten een stap gezet om de betekenis van ervaringen op het spoor te komen. De tekstuele portretten zijn als het ware een noodzakelijke bewerking van het materiaal om een tekstuele context te scheppen waarin de betekenis naar voren kan komen.

In de rubriek Onderzoek in de praktijk wordt ook een werkwijze besproken die van belang is voor de vaststelling van betekenis. Hierbij gaat het om een procedure om de respondent als het ware in te schakelen in het analyseproces, en zelf te laten reflecteren op wat er in het gesprek naar voren is gekomen. Die reflecties zijn vervolgens weer een aandachtspunt voor de analyse van de onderzoeker.

* Prof. dr. Fred Wester is emeritus hoogleraar Communicatiewetenschap aan de Radboud Universiteit Nijmegen en is voorzitter van KWALON, het platform voor kwalitatief onderzoek. E-mail: f.wester@maw.ru.nl.

Zowel in Stromingen als in Onderzoek in de praktijk gaat het dus om nieuwe procedures, maar zij hebben een vergelijkbaar kwaliteitsdoel op het oog: voorkomen dat de analyse louter is gebaseerd op interpretaties van de onderzoeker.

Verder in deze KWALON-uitgave Tips & Tools met een praktische checklist voor het interviewen en een column waarin verslag wordt gedaan van de ontwikkelingen rond RIFE, een samenwerkingsverband van ontwikkelaars van analysesoftware. Het ziet er naar uit dat wij binnen enkele jaren een tool kunnen verwachten waarmee we ons onderzoeksmateriaal van het ene softwareprogramma (met bijvoorbeeld die handige codebestanden) kunnen invoeren in het andere programma (met die handige reflectiememo's). Heel erg relevant, vooral ook als je divers onderzoeksmateriaal hebt.

In de recensierubriek wordt een publicatie van CAQDAS besproken, waarin verschillende softwarepakketten voor kwalitatieve analyse worden gepresenteerd. De website van CAQDAS maakt het zelfs mogelijk om met die software kennis te maken!

We beginnen deze KWALON echter met een uitgebreide discussie over etnografie en Big Data tussen Beuving, Gigengack en Bosch. In dit debat lijkt Beuving Big Data als een succesvolle voorspeller van het menselijk gedrag te zien, die het werk van etnografen als Kindergarten GeFröbel te kijk zet. Na Big Brother is er nu Big Data. In de Middeleeuwen zag het Alziend Oog ook al alles, maar dat is voor antropologen nooit aanleiding geweest om het beschrijven van andere levenswijzen te staken. Ongetwijfeld kunnen wij uit grote databestanden patronen afleiden die iets zeggen over de huidige samenleving, en gelukkig kunnen veiligheidsdiensten ongewenste activiteiten op het spoor komen (je kunt zelfs (achteraf) de ontwikkelingen in het stemgedrag aantonen!), maar voor de meeste sociale problemen is Big Data oninteressant. Volgens mij worden hier object en methode verwisseld!